



**Elin:** Aluehallitus 8/2024  
**Aika:** 16.09.2024 Kello: 09:00 - 14:36  
**Paikka:** Kokoushuone H0.124-125, Vaasan keskussairaala, H-talo

**Läsnäolijat:**

<b>Nimi</b>	<b>Tehtävä</b>	<b>Lisätiedot</b>
Salovaara-Kero Anne	puheenjohtaja	
Lithén Carola	jäsen	
Somppi Sari	jäsen	
Haldin Annica	jäsen	
Sjökvist Peter	varapuheenjohtaja	
Lindqvist Hans-Erik	jäsen	
Rajala Katja	II varapuheenjohtaja	
Karppi Päivi	jäsen	
Bystedt Rainer	jäsen	
Sandbacka Joacim	jäsen	
Rantala Mervi	jäsen	
Pettersson David	jäsen	
Vikström Kenth	varajäsen	

**Muut osallistujat:**

Ollikainen Mikko	VALT pj.	
Heinonen Marko	VALT III varapj.	
Borg Johanna	VALT IV varapj.	
Ala-Heikkilä Sari	kansalliskielilautakunnan pj.	
Kinnunen Marina	esittelijä	
Vähäkangas Pia	esittelijä	Poistui § 190 jälkeen
Sjöström Pia-Maria	esittelijä	
Penttinen Erkki	esittelijä	
Jakobsson-Pada Linda	sihteeri / esittelijä	
Berg Päivi	asiantuntija	
Nystrand Lena	asiantuntija/sakkunnig	Poistui klo 14.17

**Pykälä**  
§ 187

**Käsiteltävä asia**  
Pohjanmaan hyvinvointialueen keskisen alueen  
ympäri vuorokautinen palveluasuminen 2025–2026

**Sivu**  
3

## Pohjanmaan hyvinvointialueen keskisen alueen ympärivuorokautinen palveluasuminen 2025–2026

**Aluehallitus 16.09.2024 § 187**  
4703/00.01.02.01/2024

Valmistelija Vähäkangas Pia  
Pellfolk Tony  
Koskela Marketta  
Björkqvist Monika  
Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihe), etunimi.sukunimi@ovph.fi

### *Taustaa*

Ympärivuorokautinen palveluasuminen on (SHL 21c §) asumista hoivakodissa, palvelukodissa tai vastaavassa asumisyksikössä, jossa henkilöllä on asunto ja jossa hän saa asumisyksikön henkilöstöltä viipymättä ja vuorokaudenajasta riippumatta hoitoa ja huolenpitoa myös äkilliseen tarpeeseensa. Kohderyhmänä ovat henkilöt, jotka tarvitsevat päivittäin vuorokaudenajasta riippumatta jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa tai vaativaa ammatillista hoitoa, jonka järjestäminen kotihoitona, omaishoitona, perhehoitona tai muulla tavalla ei ole mahdollista tai asiakkaan edun mukaista. Ympärivuorokautista palveluasumista järjestetään pitkäaikaisesti tai lyhytaikaisesti. Se voi olla tilapäistä tai säännöllisesti toistuvaa. Pohjanmaan hyvinvointialueella on tällä hetkellä (1.8.2024) 1855 ympärivuorokautista palveluasumispaikkaa. Näissä asukkaat asuvat pitkäaikaisesti. Yksiköiden käyttöaste vaihtelee 89,7 %:n ja 102,5 %:n välillä. Lyhytaikaista ympärivuorokautista palveluasumista (=intervallihoito) järjestetään alueella seitsemässä yksikössä. Tätä varten on varattu yhteensä 106 paikkaa.

Pohjanmaan hyvinvointialueen tavoitteena 2025 on se, että 93 % 75 vuotta täyttäneistä asuu kotona. Vaikka Pohjanmaalla on kansalliseen tasoon verrattuna terveempi väestö, käyttävät ikäihmiset enemmän palveluita kuin vastaava ikäryhmä valtakunnallisesti ja harvempi 75 vuotta täyttänyt asuu kotona (2023: Pohjanmaa 91,8 % versus koko Suomi 93 %). Jotta yhä useampi voi asua kotona, on lisätty ennaltaehkäiseviä ja kotona asumista edistäviä palveluita, kuten kotikuntoutusta, kotisairaaloimintaa ja päivystyksen liikkuvan sairaanhoitajan palveluja. Intervallihoidon käyttäjäkuntaa on laajennettu. Yhteisöllisen asumisen suunnitelmat etenevät myös.

Ikäihmisten palvelutuotantoa voidaan tarkastella peittävytenä. Sotkanet.fi kuvaa ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyttä laskemalla 75 vuotta täyttäneiden henkilöiden osuutta ja määrää tietyssä poikkileikkauksajankohtana (31.12. 2023). Tämän laskelman mukaan Pohjanmaan hyvinvointialueen ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys on 7,5 % (1601 henkilöä). Kansallinen vertailuluku on 6,4 %. Hyvinvointialueiden välisissä vuoropuheluissa käytetään ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyyslaskelmissa paikkamääriä, jolloin peittävyysluku on suhteessa korkeampi, koska oletuksena on 100 %:n käyttöaste. Myös tässä vertailussa Pohjanmaan hyvinvointialueen peittävyysluku 8,7 % (1855 paikkaa) on hyvinvointialueiden korkeimmasta päästä (kansallinen keskiarvo 6 %). Hyvinvointialueet ovat pääosin asettaneet ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkamäärien peittävyystavoitteiksi 5,8–6 %.

Asumispalveluissa tehtävät rakennemuutokset ja paikkamäärien vähentäminen kansalliselle tasolle ovat tärkeimmät Pohjanmaan hyvinvointialueen palveluita tarkasteltaessa ja jotta toimintaa voidaan suunnata Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman linjausten mukaisesti. Yhden oman ympärivuorokautisen noin 20-paikkaisen palveluasumisyksikön vuositason nettokustannukset (budjetin 2024 mukaan) sijoittuvat 1,3–1,8 miljoonan välille. Yt-neuvottelut, jotka ovat parasta aikaa käynnissä, päättyvät 13.9.



### Ehdotus

Koska Pohjanmaan hyvinvointialueella on terveempi väestö, ehdotetaan, että Pohjanmaan hyvinvointialue asettaa asumisen peittävyystavoitteet vähintään samalle tasolle kuin kansalliset keskiarvot. Paikkamäärien vähentäminen koskee sekä omaa että yksityistä palvelutuotantoa. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen paikkamäärien vähentämiseen liittyvä muutosprosessi toteutetaan vaiheittain. **Muutos on osa Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelmaa 2025–2026 ja se aloitetaan 1.1.2025.** Koska muutosprosessi etenee hitaasti, ehdotetaan vaiheittaista paikkamäärien vähentämistä, jonka avulla saavutetaan noin 7 %:n paikkapeittävyystaso vuoden 2026 lopussa. **Kyseinen 7 %:n paikkapeittävyys on linjassa valtuuston hyväksymän (11.3.2024 § 8) kotona asumista koskevan tavoitteena kanssa** (93 % 75 vuotta täyttäneistä asuu kotona 2025).

Paikkamäärien vähentäminen toteutetaan asiakaslähtöisesti. Paikkamäärien vähentäminen toteutetaan siten, että henkilö, jolle on myönnetty paikka, ei jää ilman palveluasumispaikkaa. Muutoksen läpivienti etenee hitaasti, koska asukkaiden keskimääräinen hoitoaika ympärivuorokautisessa palveluasumisessa on yli kaksi vuotta. Muutos etenee myös eri aikaisesti eri yksiköissä.

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen jonot 2023–2024						
	Henkilöitä jonossa			Jonotusaika kuukausina, vaihteluvälit		
	Tammi-kesäkuu		Heinä-elokuu	Tammi-kesäkuu		Heinä-elokuu
Alueet	2023	2024	2024	2023	2024	2024
Pohjoinen	35	21	24	1,4–3,3	0,6–1,7	0–2,1
Keskinen	97	81	66	1,7–2,5	0,9–2,5	0,2–2,4
Eteläinen	34	51	28	0–3,3	0,4–6,3	0–6,1

### Pohjanmaan hyvinvointialueen keskisen alueen ympärivuorokautinen palveluasuminen ja toimenpiteet

Muutosehdotus vuosille 2025–2026 on, että omia ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkoja vähennetään noin 52. Loput palveluasumispaikkojen vähennykset voidaan toteuttaa vähentämällä palveluasumispaikkoja koskevia ostopalveluita. Keskisen alueen ympärivuorokautisesta palveluasumisesta noin 41 % toteutetaan ostopalveluna. Ostopalvelut ovat pääosin keskittyneet Vaasan alueelle. Laihialla on ainoastaan ostopalveluja (74 paikkaa).

Ikäihmisten ympärivuorokautinen palveluasuminen 2025–2026 - ehdotetut toimenpiteet		
Alueet	Nykyinen paikkatilanne 1.8.2024 (omat ja osto)	Paikkamäärien vähentäminen 2025–2026
<b>Keskinen:</b> Vöyri Mustasaari Vaasa Laihia	Asumispaikkoja 963 (omat 565, osto 398). Paikkapeittävyys on 8,7 %	145 paikan vähentämistarve, jos paikkapeittävyys on 6 % vuoteen 2030 2025–2026: vähenee 115 paikkaa (52 omaa ja 63 ostopaikkaa) 2027: vähentämistarve 30 ostopaikkaa
<b>Koko Pohjanmaan alue</b>	1855 paikkaa, peittävyys 8,5 %	2025–2026: vähenee 235 paikkaa, jolloin paikkapeittävyys on noin 7 % vuonna 2026 2027: vähentämistarve 81 paikkaa



### **Vaikutusten arviointi – yleinen taso**

Hyvinvointialueen ympärivuorokautisen palveluasumisen (20 paikkaa) nettokustannukset (budjetti 2024) ovat vuositasolla keskimäärin noin 1,46 miljoonaa. Kustannuksiin vaikuttavat mm. henkilöstömitoitus, yksikön koko, käyttöaste, logistiikka, vuokratkustannukset ja yksikön sijoittuminen osaksi isompaa palvelukompleksia. Henkilöstön saatavuus vaikuttaa siihen, kuinka optimaalisesti paikat ovat käytössä.

RAI-tiedon perusteella (1.8.2024) voidaan todeta, että asiakkaiden hoitoisuustaso on ympärivuorokautisessa palveluasumisessa edelleenkin hieman kevyempi verrattuna kansalliseen keskiarvoon erityisesti keskisen ja eteläisen alueella. Pohjoisella alueella hoitoisuustaso vastaa kansallista tasoa. Kevyempi hoitoisuus vaikuttaa siihen, että palveluasumisen asiakkaiden vaihtuvuus on todennäköisesti hitaampaa.

Ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkamäärien vähentäminen edellyttää ikäihmisten palveluketjujen ja -prosessien edelleen tehostamista. Kotihoidon saatavuudella ja vaikuttavuudella on merkitystä kotona asumisen edistämisessä.

#### *Riskit*

Ympärivuorokautisen palveluasumisen riskejä voidaan tarkastella asiakkaan, asiakas- ja potilasturvallisuuden, palveluihin ohjautumisen, palvelutuotannon ja kiinteistöön liittyvien riskitekijöiden kannalta. Paikkamäärien vähentämiseen liittyvät keskustelut voivat lisätä ikäihmisten kokemaa turvattomuuden tunnetta. Välittömänä riskinä voidaan nähdä asumispalveluita odottavien määrän lisääntyminen. Vaikka paikkamääriä on vuosina 2023–2024 vähennetty, näyttää siltä, että jonottavien määrä on vähentynyt. Hyvinvointialue on viime vuosina panostanut niiden ennaltaehkäisevien palveluiden lisäämiseen, joilla voidaan tukea turvallista kotona asumista.

Yksiköiden sulkeminen edellyttää muutoksia palveluihin ohjautumisen prosesseissa, monialaisessa toiminnassa ja yhteistyökuvioissa. Riskinä voi olla se, että palveluihin ohjautumisen toimintamallit pysyvät ennallaan. Koska ikäihmiset käyttävät usein sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon palveluita, on yksilöllinen ja tavoitteellinen sekä kuntoutumista edistävä hoito-/palvelusuunnitelma keskiössä, kun ennaltaehkäistään ohjautumista raskaampiin palveluihin. Asiakas- ja potilasturvallisuuden näkökulmasta on tärkeää, että kuntoutumista edistävä toimintamalli juurrutetaan kaikkiin ikäihmisten palveluja tuottaviin yksiköihin, jotta vältytään siitä, että henkilön toimintakyky heikkenee liikkumattomuuden seurauksena. Aktivoivan toimintamallin käyttöönotto palveluissa on eräs hyvinvointialueen kehittämishankkeista tällä hetkellä.

Ympärivuorokautisen palveluasumisen kiinteistökannan kunto vaihtelee alueella. Haasteena on osaltaan sen laitospäinen rakenne. Pohjanmaan alueella on myös pieniä yksiköitä, joiden henkilöstömitoitus on korkeampi johtuen siitä, että pienellekin asukasmäärälle tarvitaan jokaiseen työvuoroon riittävä henkilöstömäärä. Erityisesti yövuorot voivat olla haasteellisia.

### **Vaikutusten arviointi – keskinen alue**

Keskisellä alueella siirtyminen ympärivuorokautisesta palveluasumisesta kotiin vietävään hoitoon ja palveluun ja yhteisölliseen asumiseen arvioidaan realistiseksi muiden hyvinvointialueiden peittävyystasoon verrattuna. Riskinä on, että muutoksen toteutusaikana lisääntyy tilapäisesti niiden asiakkaiden määrä, joille on myönnetty asumispaikka, mutta jotka eivät ole vielä saaneet sitä. Koska ympärivuorokautisen palveluasumisen keskimääräinen asumisaika on yli 2 vuotta, ei muutosta voida toteuttaa kovin lyhyessä ajassa. Keskisen alueen ympärivuorokautisen palveluasumisen asukkaiden hoitoisuusaste (RAI tieto 2024) on hieman alhaisempi kansalliseen tasoon verrattuna, jolloin voidaan olettaa, että asukasvaihtuvuus on yksiköissä hitaampaa. Nykyisissä palveluasumispaikoissa asuville asiakkaille tulee taata vastaava asumispaikka. Ehdotettu



muutos täytyy toteuttaa dynaamisesti ja hallitusti hoito- ja palveluketjun kuormittumisen välttämiseksi.

### **Hyvinvointialuejohtaja Kinnunen Marina**

ehdottaa, että hallitus tutustuu seuraaviin Pohjanmaan hyvinvointialueen keskistä aluetta koskeviin muutosehdotuksiin:

- vähennetään 115 ympärivuorokautista palveluasumispaikkaa vuosina 2025–2026, jolloin noin 7 %:n paikkapeittävyystaso saavutetaan vuoteen 2026 loppuun mennessä osana Tulevaisuus- ja sopeuttamishojelman toimeenpanoa

- 115 paikkamäärän vähentämiseksi suljetaan keskisellä alueella yhden ympärivuorokautista palveluasumista tuottavan yksikön ja muutetaan yhden ympärivuorokautista palveluasumista tuottavan yksikön yhteisölliseksi asumiseksi. Yksiköiden nimet ilmoitetaan kun yt-neuvottelut ovat päättyneet.

- vähennetään ostopalvelupaikkojen käyttöä 63:lla paikalla vuosina 2025-2026

ehdottaa, että aluehallitus ennen lopullista päätöstä päättää pyytää keskisen alueen kunnilta lausunnot ja toteuttaa väestölle suunnatun kyselyn alueen palveluverkkomuutoksista osana Tulevaisuus- ja sopeuttamishojelmaa 2025–2026.

### **Päätös:**

Esittelijä muutti päätösehdotuksensa kohtia 2 ja 3 seuraavasti:

- 115 paikkamäärän vähentämiseksi suljetaan keskisellä alueella ympärivuorokautista palveluasumista tuottava Marielund-yksikkö ja muutetaan ympärivuorokautista palveluasumista tuottava Solhörnan-yksikkö yhteisölliseksi asumiseksi. Lisäksi vähennetään ostopalvelupaikkojen käyttöä 63:lla paikalla vuosina 2025–2026.

Keskustelun aikana tehtiin seuraavat ehdotukset:

Jäsen Mervi Rantala ehdotti, että asiaa täydennetään tilastoilla siitä, miten 80-vuotiaiden lukumäärä hyvinvointialueella muuttuu vuosina 2025–2030, ennen kuin asia lähetetään lausuntokierrokselle. Peter Sjökvist kannatti ehdotusta, minkä jälkeen hallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Jäsen David Pettersson ehdotti, että palveluasumispaikkojen määrän vähentäminen ei tapahdu nopeammin kuin yhteisöllisen asumisen paikkojen lisääminen. Ehdotus ei saanut kannatusta, joten se raukesi.

Jäsen Hans-Erik Lindqvist ehdotti tämän jälkeen seuraavaa lisäystä päätökseen: ”Hallitus painottaa, että yhteisöllisen asumisen paikkoja on tärkeää lisätä mahdollisimman pian, jotta ympärivuorokautisen asumispalvelun vähentäminen voidaan toteuttaa hallitusti.” Jäsen Peter Sjökvist kannattivat ehdotusta, minkä jälkeen aluehallitus hyväksyi ehdotuksen.

Aluehallitus hyväksyi myös esittelijän korjatun päätösehdotuksen.

Teknisenä korjauksena valmistelusta poistettiin seuraavat tekstit ennen seuraavia käsittelyvaiheita: ”Ympärivuorokautisen palveluasumisen pitkän aikavälin peittävyystaso ehdotetaan asetettavaksi 6 %:iin vuoteen 2030, jotta kansallinen tavoitetaso saavutetaan. Ehdotetulla peittävyysasteella (6 %) tulisi vähentää noin 316 paikkaa, jolloin käytössä olisi 1537 ympärivuorokautista palveluasumispaikkaa vuonna 2030.” sekä ”Jotta 6%:n paikkapeittävyys saavutetaan vuonna 2030, on tärkeää jatkaa paikkamäärien



vähentämistä 2027.”

Aluehallitus totesi, että jäsenet Rainer Bystedt ja Carola Lithén ovat esteellisiä hallintolain 28 § 5. kohdan mukaisesti. Bystedt ja Lithén poistuivat kokoushuoneesta asian käsittelyn ajaksi.

#### Liitteet

Liite 1 Vaikutuksen arviointi; Ikäihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkojen vähentäminen

Liite 2 Väestöennuste

Otteen oikeaksi todistaa: 19.9.2024

Camilla Iso-Aho  
hallinnon asiantuntija

Julkaistu: 19.9.2024

Päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi sähköpostilla, joka on lähetetty 19.9.2024

Jakelu  
Vöyrin kunta  
Mustasaaren kunta  
Vaasan kaupunki  
Laihian kunta

## **Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 187**

### **Muutoksenhakukielto**

Edellä mainituista päätöksistä ei saa tehdä lain hyvinvointialueesta 141 § mukaan oikaisuvaatimusta eikä aluevalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.



**Elin:** Aluehallitus 8/2024  
**Aika:** 16.09.2024 Kello: 09:00 - 14:36  
**Paikka:** Kokoushuone H0.124-125, Vaasan keskussairaala, H-talo

**Läsnäolijat:**

<b>Nimi</b>	<b>Tehtävä</b>	<b>Lisätiedot</b>
Salovaara-Kero Anne	puheenjohtaja	
Lithén Carola	jäsen	
Somppi Sari	jäsen	
Haldin Annica	jäsen	
Sjökvist Peter	varapuheenjohtaja	
Lindqvist Hans-Erik	jäsen	
Rajala Katja	II varapuheenjohtaja	
Karppi Päivi	jäsen	
Bystedt Rainer	jäsen	
Sandbacka Joacim	jäsen	
Rantala Mervi	jäsen	
Pettersson David	jäsen	
Vikström Kenth	varajäsen	

**Muut osallistujat:**

Ollikainen Mikko	VALT pj.	
Heinonen Marko	VALT III varapj.	
Borg Johanna	VALT IV varapj.	
Ala-Heikkilä Sari	kansalliskielilautakunnan pj.	
Kinnunen Marina	esittelijä	
Vähäkangas Pia	esittelijä	Poistui § 190 jälkeen
Sjöström Pia-Maria	esittelijä	
Penttinen Erkki	esittelijä	
Jakobsson-Pada Linda	sihteeri / esittelijä	
Berg Päivi	asiantuntija	
Nystrand Lena	asiantuntija sakkunnig	Poistui klo 14.17

**Pykälä**  
§ 184

**Käsiteltävä asia**  
Pohjanmaan hyvinvointialueen keskisen alueen yhteisöllisen  
asumisen palveluverkko 2025-2026

**Sivu**  
3





## Pohjanmaan hyvinvointialueen keskisen alueen yhteisöllisen asumisen palveluverkko 2025-2026

### Aluehallitus 16.09.2024 § 184

4698/00.01.02.01/2024

Valmistelija Vähäkangas Pia  
Pellfolk Tony  
Björkqvist Monika  
Koskela Marketta  
Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihe), etunimi.sukunimi@ovph.fi

#### *Taustaa*

Yhteisöllinen asuminen on sosiaalihoitolain (21b §) mukaista hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa henkilön hallinnassa on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asukkaalle on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Asumismuoto on tarkoitettu henkilöille, joilla on alentunut toimintakyky ja joilla hoidon ja huolenpidon tarve on kohonnut. Pohjanmaan hyvinvointialueen hallitus on hyväksynyt (17.6.2024/pykälä 138) ikäihmisten yhteisöllisen asumisen palvelukuvaus ja myöntämisperusteet. Yhteisöllinen asuminen rinnastetaan kotona asumiseen. Palvelut ovat kotiin annettavia palveluita.

Pohjanmaan hyvinvointialueen palvelustrategisena tavoitteena on se, että vuonna 2025 asuu 93 % 75 vuotta täyttäneistä kotona. Pohjanmaan toteuma oli 91,8 % vuonna 2023. Vaikka Pohjanmaan hyvinvointialueella on kansalliseen tasoon verrattuna terveempi väestö, harvempi 75 vuotta täyttänyt asuu kotona ja useampi on ympärivuorokautisessa palveluasumisessa kansalliseen tasoon verrattuna. Yhteisöllisen asumisen lisääminen on eräs toimenpide kotona asumisen mahdollistamiseksi.

Yhteisöllisen asumisen kansallisista linjauksista on käyty keskustelua, johon ovat osallistuneet niin hyvinvointialueet kuin Valvira, ARA, AVI, THL ja ministeriöt. Yhteisöllisen asumisen rakennuskohteissa tulee huomioida mm. asuntojen soveltuvuus/esteettömyys, keittomahdollisuudet, riittävä koko ja muunneltavuus. Rakennuskompleksin keskeinen sijainti on tärkeä, kuten myös läheisyys palveluihin. NHG on kansallisessa nykytilakartoituksessa nostanut esille kehittämishaasteita, jotka liittyvät kiinteistöjen tilaratkaisuihin, liikenneyhteyksiin, kunnan tuottamiin palveluihin, kiinteistöjen omistajuuteen ja palvelun tuottamiseen sekä siihen, että kansallisesti kannustetaan yhteisöllisen asumisen lisäämistä, mutta se edellyttää investointeja. Yhteisöllisen asumisen kansallinen informaatio-ohjaus on vielä vähäistä, joten yhtenäistä kansallista linjausta ei tässä vaiheessa ole.

Hyvinvointialueilla on menossa yhteisöllisen asumisen hankkeita, joissa haetaan uudenlaisia kumppanuuksia ja toteutetaan markkinavuoropuhelua. Muiden hyvinvointialueiden kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta voidaan todeta, että useimmat hyvinvointialueet tavoittelevat yhteisöllisen asumisen osalta 1-2 %:n peittävyttä. Kyseiset peittävyystavoitteet noudattavat myös THL:n tekemää skenaariolaskelmaa. Pohjanmaan hyvinvointialueen yhteisöllisen asumisen lisäämistä koskeva ehdotus tavoittelee noin 1 %:n peittävyystason saavuttamista vuoteen 2030.

Yhteisöllisen asumisen mallia valmistellut virkamiestyöryhmä on kevään aikana arvioinut Pohjanmaan hyvinvointialueen oman ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakasrakenetta, kuten myös mahdollisuuksia muuttaa nykyiset tilat siten, että täyttävät yhteisöllisen asumisen edellytykset. Tilaratkaisujen osalta yhteisöllisen asumisen edellytykset täyttää yksi yksikkö Mustasaarella (Solhörnan), jossa olisi mahdollisuus muuttaa 30 paikkaa yhteisöllisen asumisen asunnoiksi ilman investointeja. Suurelta osin omien ympärivuorokautisten palveluasumisen yksiköiden muuttaminen edellyttää huomattavia muutostöitä ja



investointeja. Haasteena on osittain yksiköiden laitosmainen rakenne ja osittain tilojen kun-  
totaso.

### Pohjanmaan hyvinvointialueen keskeisen alueen yhteisöllinen asuminen

Keskisellä alueella ehdotetaan Kastusgårdenin (Vöyri) 12 paikan rekisteröimistä 12 yhteisöllisen asumisen asunnoksi 1.1.2025 alkaen. Nykyistä omaa ympärivuorokautista palveluasumista koskevan kartoituksen mukaan alueella on vain yksi 30-paikkainen yksikkö, joka voidaan muuttaa yhteisölliseksi asumiseksi ilman investointia. Keskisellä alueella on useita yksityisiä senioriasumisyksiköitä. Ajatuksena on, että hyvinvointialue kannustaa ulkoisia toimijoita ylläpitämään senioriasumista myös tulevaisuudessa. Vuoden 2030 väestöennusteen (13624 yli 75-vuotiasta) mukaan keskeiselle alueelle tarvitaan n. 135 yhteisöllisen asumisen asuntoa, jotta peittävyysaste on 1 %. Keskeiselle alueelle taulukossa ehdotetut hybridiratkaisut (yhteisöllinen asuminen ympärivuorokautisen palveluasumisen yhteyteen) edellyttävät osittain uudisrakentamista ja siten myös investointimäärärahaa.

Keskisellä alueella ympärivuorokautista palveluasumispaikkaa odottavien määrä on vähentynyt aikaisempiin vuosiin verrattuna (81 henkilöä 1-6/2024 verrattuna 97:ään henkilöön 1-6/2023). Myös keskimääräinen odotusaika on lyhentynyt aikaisempaan verrattuna (0,9-2,5 kuukautta 1-6/2024 verrattuna 1,7-2,5 kuukauteen 1-6/2023). Kuntien välillä on vaihtelua.

Yhteisölliseen asumiseen ehdotetut toimenpiteet – keskinen alue		
Peittävyystavoite 1% vuoteen 2030	Nykytilanne 1.8. 2024	TuSo ohjelman 2025-2026 toimenpiteet
Keskinen alue: <i>Vöyri</i> <i>Mustasaari</i> <i>Vaasa</i> <i>Laihia</i>  Tarvitaan 135 yhteisöllisen asumisen asuntoa 2030	Sosiaalihuoltolain mukaisia yhteisöllisen asumisen asuntoja ei alueella ole.  Yksi yksikkö Mustasaarissa voidaan muuttaa ilman investointia yhteisölliseksi asumiseksi  Senioriasumisen palvelutuotantoa on.	1.1.2025: Rekisteröidään Kastusgården 12 asuntoa (Vöyri) yhteisölliseksi asumiseksi.  2025: Aloitetaan suunnittelu siitä, miten voidaan toteuttaa yhteisöllisen asumisen hybridit keskeisellä alueella (yhteensä noin 110 asuntoa)  Tuetaan senioriasumisen kehittämistä alueella  Tavoitellaan yhteisöllisen asumisen lisäämistä noin 122 asunnolla

### Vaikutusten arviointi – yleinen taso

Yhteisöllisen asumispaikan kustannuksen on arvioitu olevan noin puolet ympärivuorokautisen palveluasumispaikan kustannuksista. Ympärivuorokautisen palveluasumisen kustannus on vuositasolla noin 80 000 euroa/paikka. Laskelmissa yhteisöllisen asumisen asunnossa asuvan henkilön kotihoidon tarpeen on arvioitu olevan 30 tuntia/kuukausi. Kustannusvaikuttavuuden näkökulmasta yhteisöllisen asumisen lisääminen edellyttää ympärivuorokautisen palveluasumisen vähentämistä. Yhteisöllisen asumisen osallisuuden ja aktiiviteettien on arvioitu vaikuttavan positiivisesti henkilöiden toimintakykyyn ja mahdollisuuksiin asua kotona pitempään, jolloin pitkällä aikavälillä asumismuodon lisäämisen ajatellaan näkyvän vähentyneenä ympärivuorokautisen palveluasumisen tarpeena.



### *Riskit*

Yhteisöllisen asumisen lisäämiseen liittyvät riskit voidaan ryhmitellä asiakkaaseen, asiakas- ja potilasturvallisuuteen, palvelutuotantoon, kiinteistöön ja yhteistyökuvioidiin liittyviin riskeihin. Väestön kiinnostus muuttaa yhteisölliseen asumiseen voi olla vähäistä tai vuokran hinta voi muodostua korkeaksi. Tämä voi johtaa siihen, että asuntoja on tyhjillään. Se aiheuttaa taloudellisia haasteita hyvinvointialueelle. Vuoropuhelu hyvinvointialueen ja yhteisölliseen asumiseen liittyvien yhteistyötahojen välillä on keskeistä, jotta taloudellisiin riskeihin voidaan puuttua.

Yhteisöllinen asuminen edellyttää palvelupäätöstä ja asiakassuunnitelmaa, jossa määritellään palvelun tavoitteet, palvelun sisällöt ja konkreettisten asiakaskohtaisten käyntien tuntimäärät kotihoidolle. Nämä voivat jäädä epäselviksi, jolloin asiakas voi saada kotihoitoa yli tarpeen. Myös toteutettujen toimenpiteiden/palveluiden vaikutuksia voi olla vaikea arvioida tai mitata. Omaisten, asiakkaan ja palvelutuottajan roolit voivat jäädä epäselviksi. Siivouksen ja pyykinpesun järjestäminen voi tuottaa asiakkaalle haasteita, kun nämä toiminnot ovat asiakkaan järjestämisvastuulla. Hyvin laadittu, tavoitteellinen asiakas/hoitosuunnitelma selkeyttää palvelun tuottajien rooleja ja asukkaan vastuuta ja antaa kuvan annettavan palvelun määrästä.

Yleiseen turvallisuuteen ja paloturvallisuuteen ei kiinnitetä riittävästi huomiota, ja erityisesti siihen, että kiinteistössä ei yöllä ole henkilöstöä. Henkilöillä, joilla on suuri avun tarve, voi toiminta mahdollisessa palotilanteessa olla haasteellista. Yhteisöllisen asumisen palvelukuvauksessa 1.0 on pyritty nostamaan esille turvallisuuden liittyviä tekijöitä, jotta mahdollisiin riskeihin voidaan puuttua ennaltaehkäisevästi.

Olemassa olevan kiinteistökannan laitospäinen rakenne vaikeuttaa tilojen muuttamista yhteisöllisen asumisen asunnoiksi. Yhteisöllisen asumisen laajentaminen voi vaatia uudisrakentamista. Erilaiset intressit voivat vaikeuttaa vuoropuhelua ja kumppanuuksien rakentamista. Hajanainen kansallinen ohjaus hidastaa yhteisöllisen asumisen suunnitteluprosesseja. Yhteisöllisen asumisen rakentamishankkeet ja tilaratkaisujen muutokset edellyttävät investointimahdollisuutta, jota hyvinvointialueilla ei tällä hetkellä ole. Tulisi löytää uudenlaisia rakenteellisia ratkaisuja ja uudenlaisia kumppanuuksia.

### **Vaikutusten arviointi – keskinen alue**

Keskiselle alueelle ehdotetaan uudisrakennuksina toteutettavien yhteisöllisen asumisen yksikköjen suunnittelua. Keskisellä alueella voidaan muuttaa nykyinen senioriasumisyksikkö ja ympärivuorokautinen palveluasumisen yksikkö yhteisölliseksi asumiseksi. Ympärivuorokautisen palveluasumisen yhteyteen suunniteltujen yhteisöllisen asumisen asuntojen eli ns. hybridiyksikön arvioidaan tuottavan synergia vaikutuksia henkilöstön saatavuuden ja kustannustehokkuuden (logistiikkakustannukset) kannalta sekä asiakkaan näkökulmasta sosiaalisen osallistumisen ja turvallisuuden kannalta.

Keskisen alueen yhteisöllisen asumisen laajentamista koskeva ehdotus edellyttää osittain uudisrakentamista, mikä saattaa olla haasteellista hyvinvointialueen taloustilanteen vuoksi.

Uudisrakentaminen edellyttää myös uudenlaisia kumppanuuksia ja toimintamalleja. Suunnittelutyössä on tärkeä huomioida kuntien asuntopoliittiset ohjelmat, kuten myös yhteistyökuvioiden rakentaminen kuntien ja muiden alueella toimivien toimijoiden kanssa. Senioriasumisen mallin kehittämistyöllä on merkitystä ikäihmisten kotona asumisen edistämässä osana ikäihmisten asumista.



**Sektorijohtaja, ikäihmiset Vähäkangas Pia**

ehdottaa, että hallitus tutustuu seuraaviin Pohjanmaan hyvinvointialueen keskistä aluetta koskeviin muutosehdotuksiin:

- Kastusgården 12 asuntoa (Vöyrillä) rekisteröidään yhteisölliseksi asumiseksi 1.1.2025 lähtien.

- aloitetaan suunnittelutyö siitä, miten yhteisöllisen asumisen uudisrakentaminen Vaasassa ja Laihialla (yhteensä noin 110 asuntoa) voidaan toteuttaa sekä näiden rahoittamismahdollisuudet ja rahoittamismuodot

- aluehallitus valtuuttaa viranhaltijat aloittamaan uudisrakentamiseen liittyvä suunnittelutyö

ehdottaa, että aluehallitus ennen lopullista päätöstä päättää pyytää keskisen alueen kunnilta lausunnot ja toteuttaa väestölle suunnatun kyselyn alueen palveluverkkomuutoksista osana Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelmaa 2025–2026.

**Päätös:**

Ehdotus hyväksyttiin.

Aluehallitus totesi, että jäsen Hans-Erik Lindqvist on esteellinen hallintolain 28 § 5. kohdan mukaisesti. Lindqvist poistui paikalta asian käsittelyn ajaksi.

**Liitteet**

Liite 1 Vaikutuksen arviointi; Yhteisöllisen asumisen kehittäminen

Otteen oikeaksi todistaa: 19.9.2024

Camilla Iso-Aho  
hallinnon asiantuntija

Julkaistu: 19.9.2024

Päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi sähköpostilla, joka on lähetetty 19.9.2024.

Jakelu  
Vöyrin kunta  
Mustasaaren kunta  
Vaasan kaupunki  
Laihian kunta



## **Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 184**

### **Muutoksenhakukielto**

Edellä mainituista päätöksistä ei saa tehdä lain hyvinvointialueesta 141 § mukaan oikaisuvaatimusta eikä aluevalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.



Ikäihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkojen vähentäminen							
	Lyhyen aikavälin vaikutus			Pitkän aikavälin vaikutus			Tunnistetut riskit
	↗	→	↘	↗	→	↘	
Eri väestöryhmät		X			X		
Ikäihmiset			X	X	X		Lisääntynyt riski jonojen pidentymiselle ja koko ikäihmisten hoito- ja palveluketjun kuormittumiselle. Riski pienenee pidemmällä aikavälillä ja sitä mukaa kuin saadaan lisää yhteisöllisen asumisen paikkoja ja oikea asiakas oikeaan paikkaan. Lisäksi demografinen muutos lisää hoito- ja palvelutarpeen lisääntymisen riskiä. Asumisyksiköissä on nykyään asiakkaita, jotka eivät täytä yhteisiä objektiivisia kriteerejä. Ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkojen vähentäminen edellyttää panostusta kevyempiin palvelumuotoihin, kuten kotihoitoon, kotikuntoutukseen ja ikäihmisten kevyempiin asumismuotoihin. Ehdotettu palveluasumispaikkojen vähentäminen merkitsee sitä, että paikkamäärä suhteessa henkilömäärään lähestyy muuta Suomea. Myös intervallihoitoon tehdyt panostukset vahvistavat ikäihmisten toimintakykyä ja mahdollisuuksia kotona asumiseen.
Aluenäkökulma		X		X			Sekä ympärivuorokautisen palveluasumisen että yhteisöllisen asumisen paikkojen tasaisempi sijainti.
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi asetetut tavoitteet			X	X			Pitkällä aikavälillä ikäihmisten kotona asumisen vahvistaminen, ja että asumismuoto on enemmän yhteneväinen yksilöiden tarpeiden kanssa.



<b>Asiakasturvallisuus</b>			X		X	Lyhyellä aikavälillä jonot saattavat pidentyä ennen kuin muut toimenpiteet alkavat vaikuttaa.
<b>Henkilökunta</b>			X		X	Joissakin yksiköissä muutokset saattavat aiheuttaa uusien työtehtävien tarpeen. Suomessa ja Pohjanmaan hyvinvointialueella on haasteita hoitohenkilöstön saatavuudessa, ja painopisteen siirtämisen kohti kevyempiä palvelumuotoja arvioidaan voivan helpottaa henkilöstön saatavuuden haasteita.
<b>Maine</b>			X		X	Ikäihmisten asumispakkojen vähentämistä voidaan pitää kielteisenä, jos muita panostuksia ja tavoitteita ei tiedetä. Meillä on kansallisessa vertailussa enemmän ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkoja suhteessa yli 75-vuotiaiden määrään.
<b>Onko ristiriidassa strategian kanssa?</b>	Nykyisenä tavoitteena on kotona asuvien osuuden lisääminen sekä painopisteen siirtäminen raskaammista kevyempiin palveluihin.					
<b>Taloudellinen säästöpotentiaali ja riskit</b>	Koska hyvinvointialueen valtion rahoitus on pienempi kuin nykyinen toimintarakenne vaatii, on menoja ja tuloja tasapainotettava. Painopisteen siirtäminen raskaammista palvelumuodoista kevyempiin merkitsee taloudellista säästöä. Ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkojen vähentäminen vaatii kuitenkin panostusta mm. kotihoitoon ja kevyempiin asumismuotoihin.					
<b>Muut tunnistetut riskit</b>	Ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkojen vähentäminen voi vaikuttaa myös muiden toimialojen, kuten sairaalapalvelujen ja sosiaali- ja terveyskeskusten tilanteeseen.					
<b>Ehdotus:</b>	Ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkojen vähentäminen päästäksemme lähemmäksi Suomen muiden hyvinvointialueiden tilannetta ja tavoitetta. Samalla panostus kevyempiin palvelumuotoihin, kuten kotihoitoon ja yhteisölliseen asumiseen.					



Asumispalvelujen-yhteisöllisen asumisen kehittäminen							
	Lyhyen aikavälin vaikutus			Pitkän aikavälin vaikutus			Tunnistettut riskit
	↗	→	↘	↗	→	↘	
Eri väestöryhmät	x			x			Ikäihmiset. Turvattomuuden arvioidaan lisääntyvän, ja tämänmuotoisen asumispalvelun yhteisöllisyys lisää sosiaalista kanssakäymistä. Yhteisöllisellä asumisella arvioidaan olevan myönteinen vaikutus myös yksilön itsemääräämisoikeuteen ja yhteiskunnallisen osallistumisen jatkamiseen. Siirtymävaiheessa asiakkaan muuttaessa yhteisölliseen asumiseen hänellä voi olla kaksinkertaiset asumiskustannukset. Lisäksi saattaa olla haasteellista saada asiakkaat luopumaan omasta kodista. Yhteisölliseen asumiseen muuttanut asiakas saattaa joutua muuttamaan ympärivuorokautiseen palveluasumiseen, jos toimintakyky heikkenee siten, ettei asuinympäristö ole enää turvallinen.
Palvelun saatavuuden muutos kielellisestä näkökulmasta		x			x		
Lapset ja nuoret							
Aluenäkökulma		x		x			Tavoitteena on yhteisöllisen asumisen paikkojen tasainen jakautuminen, voidaan kokea epätasa-arvoiseksi ennen kuin palvelumuoto on täysin kehittynyt.





<b>Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi asetetut tavoitteet</b>	x			x			Vaikutus ikäihmisten terveyteen ja hyvinvointiin arvioidaan myönteiseksi. Auttaa ikäihmisiä säilyttämään toimintakykynsä, ja yhteisöllisyydellä ja sosiaalisilla aktiviteeteilla arvioidaan olevan myönteinen vaikutus asiakkaiden terveyteen ja hyvinvointiin. Tällä asumismuodolla arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia henkilöiden itsemääräämisoikeuteen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen.
<b>Asiakasturvallisuus</b>	x			x			Tarkoituksenmukaisempia ja turvallisempia asuinympäristöjä ikäihmisille.
<b>Henkilökunta</b>	x			x			Yhteisöllisen asumisen arvioidaan tehostavan kotihoitoa, koska samassa kiinteistössä asuu useita ikäihmisiä. Henkilöstön ajokilometrit vähenevät.
<b>Maine</b>	x			x			Panostus uusiin palvelumuotoihin arvioidaan väestön näkökulmasta myönteiseksi.
<b>Onko ristiriidassa strategian kanssa?</b>	Ei, strategisena tavoitteena on kotona asuvien 75+ -vuotiaiden määrän lisääntyminen 93 %:iin. Muutoksen myötä painopiste siirtyy raskaammista palveluista kevyempiin.						
<b>Taloudellinen säästöpotentiaali ja riskit</b>	Ehdotuksena on, että tämäntyyppinen asumispalvelu keskitetään kuntakeskuksiin, joissa muita palveluja on saatavilla suhteellisen helposti. Strategisesti - aktiivinen väestö, joka on osallisena paikallisyhteisössä. Lisäksi muutos tehostaa kotihoidon resursseja.  Riskit asiakkaiden näkökulmasta: Näkemys yhteisöllisen asumisen konseptista. Onko yhteisöllinen asuminen houkutteleva asumismuoto? Vaikeudet myydä vanhaa asuntoa, josta kiinteät juoksevat kulut.  Yhteisöllinen asuminen on ympärivuorokautiseen palveluasumiseen verrattuna kustannustehokkaampi palveluasumismuoto ja tehostaa kotihoitoa.						
<b>Muut tunnistetut riskit</b>							



**Ehdotus:**

Yhteensovitettu näkemys asunosuunnittelusta. Yhteisöllisen asumisen kehittäminen yhteistyössä ulkoisten toimijoiden, esim. kuntien kanssa. Yhteisöllisen asumisen sijoittuminen kuntakeskuksiin, vahvistaa ikäihmisten yhteiskunnallista osallistumista, kannustaa itsenäisyyteen ja omaan aktiivisuuteen. Voivat ottaa turvallisesti vastuun omien asioidensa hoitamisesta itsenäisesti. Selvennetään linjauksia tarjottavista palveluista; sosiaalinen kanssakäyminen osana asumispalveluja. Muita palveluja tarjotaan asiakassuunnitelman mukaisesti.

# Befolkningsprognos – 75 år fyllda. Väestöennuste – 75 vuotta täyttäneet

16.9.2024

	75 år fyllda/ 75 vuotta täyttäneet		80 år fyllda/ 80 vuotta täyttäneet		85 år fyllda/ 85 vuotta täyttäneet		90 år fyllda/ 90 vuotta täyttäneet	
	2023	Prognos/ ennuste 2030	2023	Prognos/ ennuste 2030	2023	Prognos/ ennuste 2030	2023	Prognos/ ennuste 2030
Koko maa	626643	787382	332708	485526	162976	215385	57932	74722
Pohjanmaa	21241	25617 (+4376)	11693	16232	5930	7564	2263	2653
Kaskinen	241	357 (+116)	126	203	51	92	17	27
Korsnäs	314	360 (+46)	165	226	77	97	35	34
Kristiinankaupunki	1217	1462 (+245)	653	921	344	419	142	146
Kruunupyö	867	1021 (+154)	477	657	260	301	103	106
Laihia	886	1185 (+299)	436	720	223	301	80	99
Larsmo	402	547 (+145)	201	349	101	162	40	55
Maalahti	845	1001 (+156)	501	653	258	321	101	116
Mustasaari	2276	2798 (+522)	1248	1758	650	823	265	290
Närpiö	1491	1678 (+187)	856	1103	465	548	205	187
Pedersöre	1034	1306 (+272)	538	854	248	372	103	123
Pietarsaari	2732	3086 (+354)	1558	2040	775	982	271	358
Uusikaarlepyy	1008	1175 (+167)	557	753	265	365	100	127
Vaasa	7053	8628 (+1575)	3881	5358	1958	2473	689	876
Vöyri	875	1013 (+138)	494	637	255	308	112	109